

Jaarverslag
2013

België, Namen, Pont de Jambes

Uitgave/Realisatie

Internationale Maascommissie
Palais des congrès
Esplanade de l'Europe 2
4020 Luik
www.meuse-maas.be

Foto's

Service public de Wallonie
Internationale Maascommissie

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	2
De IMC: structuur, groepen, voorzitter en secretariaat.....	3
De IMC: op weg naar een duurzaam en integraal waterbeheer in het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas	4
De werkzaamheden van de IMC in 2013.....	5
De impact van en aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering – AMICE-project ...	8
Klimaatverandering	8
Publicaties	9

Voorwoord van de voorzitter

In januari 2013 had ik de eer de voorzittershamer van de Internationale Maascommissie (IMC) te mogen overnemen van de heer Jacques Sicherman. Ik wil hem hierbij hartelijk danken voor al het werk dat onder zijn leiding verzet is.

Sinds het begin van mijn voorzitterschap heb ik eerst en vooral veel contacten gelegd.

De afsluitende conferentie van het AMICE-project (project *Adaptation of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions*) in Sedan van maart 2013 was bij uitstek een goede gelegenheid daarvoor. Ik heb me daar ook goed vertrouwd kunnen maken met het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas en ben daar eens te meer geweest op een belangrijk thema voor het stroomgebied van de Maas, namelijk de klimaatveranderingen en de gevolgen daarvan.

In Sedan was heel goed te zien dat er een groot aantal uiteenlopende partijen betrokken is bij het reilen en zeilen van de Maas: van lokale en regionale overheden, wetenschappers en belangengroepen tot organisaties belast met het dagelijks beheer van de Maas. Ook is mij duidelijk gebleken dat verder gekeken moet worden dan de eigen landsgrenzen, dat op permanente basis informatie en ervaringen moeten worden uitgewisseld en dat wij doorlopend van elkaars fouten en successen moeten leren. Sedan leerde mij tot slot dat alle betrokkenen verwachten dat de IMC dit alles actief initieert en stimuleert.

Dit jaar is er veel werk voor de boeg voor wat betreft de multilaterale coördinatie in het kader van de tweede cyclus van de Kaderrichtlijn **Water (KRW)** en van de eerste cyclus van de Richtlijn **Overstromingsrisico's (ROR)**.

Ik wil hierbij iedereen die in 2013 heeft bijgedragen aan de werking van de IMC hiervoor hartelijk bedanken. En ik spreek tevens de hoop uit dat wij ook in 2014 samen bouwen kunnen aan een mooie, schone en veilige Maas.

Jürgen Tack, voorzitter van de IMC

De IMC: structuur, groepen, voorzitter en secretariaat

De IMC is een internationale riviercommissie die is ingesteld in het kader van de uitvoering van het Maasverdrag (Gent, 2002). Dit verdrag is de logische vertaling van het streven van de oeverstaten om een nieuwe impuls te geven aan hun verbintenissen om samen te werken ten behoeve van de bescherming van de Maas. Deze verbintenissen waren al aangegaan in 1994 middels het Verdrag van Charleville-Mézières.

STRUCTUUR

De IMC bestaat uit acht Verdragspartijen (Duitsland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, Frankrijk, Luxemburg en Nederland) en is hét werk- en overlegplatform voor de internationale samenwerking en coördinatie ter verwezenlijking van de milieudoelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (*Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid*) en de Richtlijn Overstromingsrisico's (*Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's*).

De IMC komt minstens eens per jaar bijeen in plenaire vergadering. De Commissie zet bij die gelegenheid haar standpunten en aanbevelingen uiteen en neemt daar bij eenparigheid van stemmen haar besluiten.

Een aantal organisaties heeft de status van waarnemer bij de IMC en kan als zodanig deelnemen aan de werkzaamheden, te weten: RIWA-Meuse (RivierWATERbedrijven), Union Wallonne des Entreprises, Inter-Environnement Wallonie, ALUSEAU (Association luxembourgeoise des Services de l'Eau) en de Benelux-Unie.

WERKGROEPEN

Voor de uitvoering van haar taken conform artikel 4 van het Maasverdrag heeft de IMC werkgroepen ingesteld en voor elk daarvan de mandaten vastgelegd. Deze mandaten omvatten de hoofddoelstellingen en prioritaire taken van elke werkgroep en kunnen worden herzien en geactualiseerd naargelang de door de Verdragspartijen vastgelegde prioriteiten.

Elke groep staat onder leiding van een voorzitter die voor een periode van twee jaar wordt aangesteld door de delegatieleiders. De belangrijkste taak van de voorzitters is te waken over de tijdige en juiste uitvoering van de werkzaamheden die zijn vastgelegd in het mandaat van hun groep en nader uitgewerkt in de werkplannen. Zij brengen de plenaire vergadering verslag uit van de resultaten en de voortgang van de werkzaamheden van hun groep.

De werkgroepen kunnen voor de uitvoering van specifieke opdrachten of helder afgebakende tijdelijke taken een beroep doen op deskundigen alsook de delegatieleiders voorstellen een projectgroep in te stellen.

VOORZITTER EN SECRETARIAAT

De IMC beschikt over een vast secretariaat ter ondersteuning van haar werkzaamheden. Dit secretariaat is gevestigd in Luik en ondersteunt met name de voorzitters van de werk- en projectgroepen bij de voorbereiding en follow-up van de vergaderingen.

Het secretariaat bestaat uit een secretaris-generaal (benoemd voor vijf jaar), de heer Willem Schreurs, een uitvoerend secretaris (eveneens benoemd voor vijf jaar), de heer Paul Racot, en een office manager, mevrouw Laurence Tahay. Onder het gezag van de voorzitter van de IMC geeft de secretaris generaal leiding aan de werkzaamheden van het secretariaat.

De voorzitter leidt de vergadering van delegatieleiders en de plenaire vergaderingen. Hij brengt jaarlijks verslag uit van de activiteiten aan de plenaire vergadering.

De voorzitter wordt door iedere Verdragspartij bij toerbeurt voor een periode van twee jaar benoemd. Momenteel wordt het voorzitterschap van de IMC bekleed door de heer Jürgen Tack. De heer Tack is aangewezen voor de Vlaamse delegatie.

Plenaire vergadering, Luxemburg, november 2013

De IMC: op weg naar een duurzaam en integraal waterbeheer in het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas

Zoals in artikel 2 van het Maasverdrag staat aangegeven, streven de Verdragspartijen naar een duurzaam en integraal waterbeheer van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas, daarbij in het bijzonder rekening houdend met de multifunctionaliteit van de wateren aldaar.

La navigation, un parmi les usages importants du fleuve

Zij werken in het bijzonder samen om:

- de tenuitvoerlegging van de uit de Kaderrichtlijn Water voortvloeiende verplichting tot het verwezenlijken van de milieudoelstellingen voor het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas en de door iedere Verdragspartij opgestelde maatregelenprogramma's in het bijzonder, af te stemmen;
- een overkoepelend beheersplan voor het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas overeenkomstig de Kaderrichtlijn Water op te stellen en bij te werken ;
- overleg te plegen over de voorzorgsmaatregelen en beschermingsmaatregelen tegen hoogwater en deze vervolgens te coördineren, rekening houdend met de ecologische aspecten, ruimtelijke ordening, natuurbeheer en andere beleidsterreinen zoals landbouw, bosbouw en verstedelijking, alsook om te helpen de effecten van hoogwater en perioden van droogte af te zwakken, onder meer middels preventieve maatregelen;
- maatregelen ter voorkoming en bestrijding van calamiteuze waterverontreiniging af te stemmen, alsmede zorg te dragen voor de noodzakelijke overdracht van informatie.

De werkzaamheden van de IMC in 2013

Groep	Voorzit(s)ter	Aantal vergaderingen
WG Regie/Coördinatie (R)	Corinne PELOUIN	2
WG Kaderrichtlijn Water (A)	Thomas BORCHERS (DE)	3
WG Monitoring (M)	Jean-Pierre DESCY (WL)	Coördinatie werkzaamheden via e-mail
WG Calamiteuze verontreiniging (P)	Gerard de Vries (NL)	1
WG Hydrologie/Hoogwater (H)	Philippe HESTROFFER (FR)	3
PG Chemie (C)	Gerard de Vries (NL)	5
PG Ecologie/Deskundigen Vis	Johan COECK (VL)	1
Delegatieleidersoverleg	Jürgen TACK (VL)	2
Plenaire vergadering	Jürgen TACK (VL)	1

2013 was een overgangsjaar voor de IMC en een jaar van zeer grote productie met talloze werkzaamheden door de uiteenlopende instanties van de IMC. Zo is bijvoorbeeld het synthesedocument over de tenuitvoerlegging van de maatregelenprogramma's uitgebracht.

WG A is daarnaast begonnen om waar nodig de toestandsbeschrijvingen te actualiseren. Ook is er binnen de werkgroep gesproken over de actualisering van de belangrijke waterbeheerskwesties. In dit kader heeft PG C de lijst van Maasrelevante stoffen geactualiseerd.

Dan voor wat meer in het bijzonder de actualisering betreft van het overkoepelend deel van het beheersplan in het kader van de tweede cyclus van de KRW, zijn er in 2013 een structuur alsmede een werkplan daarvoor voorgelegd aan de plenaire vergadering. Deze heeft de

voorgestelde structuur en werkplan goedgekeurd. Daarmee vormen die structuur en het werkplan de leidraad voor de werkzaamheden van WG A in de komende jaren.

De relaties tussen de KRW en de *Kaderrichtlijn Mariene Strategie* (KRMS) werden door de WG A getoetst en een voorstel voor verdere gecoördineerde aanpak werd door de Plenaire vergadering vastgesteld. Daarnaast is er een relatie met de thema's biologische diversiteit/trekvisser, eutrofiering en verontreinigende stoffen, waar WG A bij de verdere uitvoering van de KRW bijzondere aandacht aan zal besteden. Ook de problematiek van het zwerfvuil is een aandachtspunt.

Verder is het belangrijk te melden dat WG M op verzoek van WG A gedetailleerde informatie heeft vergaard over de methodologie voor de temperatuurmetingen binnen het Homogeen meetnet (HMN) en de door de delegaties aangelegde netwerken. Uit een eerste verkenning blijkt dat de langetermijnsontwikkeling van de temperaturen niet gevolgd kan worden op basis van de metingen binnen het HMN. Om die reden is in eerste instantie gebruik gemaakt van langdurige onderzoeksreeksen van slechts een beperkt aantal meetstations langs de Maas. Dat betekent dat er nog aanvullende elementen zullen moeten worden ingebracht. In december 2014 wordt hierover een volledige nota voorgelegd aan de plenaire vergadering van de IMC.

Voor wat WG H betreft: deze heeft een groot deel van haar energie in de coördinatie van de tenuitvoerlegging van de ROR gestoken. De delegaties onderhielden in dat kader bi- en trilaterale contacten ten behoeve van de grensoverschrijdende coördinatie van overstromingsgebieden en overstromingsrisicogebieden en hebben de resultaten daarvan in een aantal gedetailleerde kaarten gegoten. Het rapport over de coördinatie van de tenuitvoerlegging van de ROR (*Rapport over de uitwisseling van informatie voorafgaand aan de opstelling van overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten in het internationaal stroomgebiedsdistrict Maas*) is goedgekeurd door de plenaire vergadering en gepubliceerd op de website van de IMC.

WG H is tevens begonnen met het opstellen van het overkoepelend deel van het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). Het is de bedoeling te zijner tijd (december 2014) een eerste ontwerp van dit plan voor te leggen dat eerst en vooral betrekking zal hebben op de coördinatie van overstromingsrisico's aan de grenzen en op het overstromingsrisicobeheer. Met dit ontwerprapport kunnen de delegaties in het kader van publieke raadplegingen aantonen dat er internationale coördinatie plaatsvindt.

Daarnaast heeft WG H het met het oog op de waarschijnlijke gevolgen van de klimaatverandering noodzakelijk geacht de standpuntbepaling over het thema Laagwater en met name de invoering van het laagwaterbericht naar voren te halen. Met dit laagwaterbericht kan van mei tot en met oktober de nodige informatie over lage waterstanden worden uitgewisseld. De besprekingen en informatie-uitwisseling over de criteria van de delegaties terzake zijn reeds vergevorderd. Bedoeling van WG H is het laagwaterbericht in de zomer van 2014 voor een proefperiode van twee jaar in te voeren. Er zal een uitgebreid rapport hierover worden opgesteld dat eind 2015 zal worden voorgelegd aan de plenaire vergadering van de IMC.

Hoewel de delegaties van de oeverstaten van de Maas (Frankrijk, Wallonië, Vlaanderen en Nederland) reeds informatie uitwisselen over de waterafvoervolumes, is uit besprekingen gebleken dat deze uitwisseling moet worden opgevoerd en uitgebreid met voorspellingen. Benedenstroomse landen kunnen deze dan invoeren in hun modellen en zo de mogelijke schade op hun grondgebied voorspellen. Het is heel goed mogelijk dat deze gegevensuitwisseling - die om beduidend nauwere coördinatie vraagt - zal uitgroeien tot een vlaggeschipmaatregel van het multilaterale maatregelenprogramma van het ORBP.

Dan WG P: deze werkgroep is bijegekomen tijdens een workshop waaraan de leden van de delegaties alsook vertegenwoordigers van de hoofdwaarschuwingsposten van alle verdragspartijen hebben deelgenomen. De uitvoeringsdiensten hebben in deze workshop gezamenlijk kunnen nagaan in hoeverre het waarschuwings- en alarmsysteem Maas (WASM) voldoet. Zij deden dit aan de hand van meldingen en gebeurtenissen, alarmoefeningen en maandelijkse communicatietests. Conclusie van de workshop was dat het WASM daadwerkelijk doet waarvoor het gemaakt is, namelijk de naburige landen/gewesten snel waarschuwen voor verslechtering van de waterkwaliteit als gevolg van calamiteuze verontreinigingen, voor risico's op calamiteuze verontreinigingen, al dan niet als gevolg van illegale lozingen of handelingen. Verder is vastgesteld dat de hoofdwaarschuwingsposten van de verdragspartijen met elkaar zijn verbonden zoals voorzien en dat zij in staat zijn om in geval van plotselinge verslechteringen van de waterkwaliteit snel en doeltreffend contact met elkaar te nemen en informatie met elkaar uit te wisselen of opgevraagde informatie te leveren.

Tot slot nog PG E. De visdeskundigen van deze projectgroep hebben de gedurende 2012 vastgestelde ontwikkelingen aan de plenaire vergadering voorgelegd. Geconstateerd werd dat al deze ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het Masterplan trekvissen.

Het herstel van de continuïteit van de paai- en opgroeigebieden en de verbetering van de waterkwaliteit is evenwel een kwestie van lange adem die een aanzienlijke verbetering van de toestand van de wateren vereist en de nodige financiële middelen. Dit is dan ook de reden waarom de geplande projecten zo langzaam gaan.

Maar gelukkig kunnen we nu al zien dat grote trekvissen er inmiddels in slagen helemaal de rivier op te trekken. Opgemerkt wordt dat de stuw te Lixhe-Visé is uitgerust met een inrichting om de stroomopwaarts trekkende vis te volgen. Zo zijn in 2013 324 stuks aal, 7 zalmen en 11 zeeforellen geteld. Dat is een mooie opsteker en alle aanleiding om verder te gaan op de ingeslagen weg.

WG R ten slotte heeft overeenkomstig haar mandaat de documenten die moeten worden voorgelegd aan de delegatieleiders en de plenaire vergadering onder de loep genomen, waardoor veel daarvan konden worden goedgekeurd.

De impact van en aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering – AMICE-project

De Maas is 950 km lang en meandert door een stroomgebied met meer dan 9 miljoen inwoners. De rivier stroomt door Frankrijk, België (Wallonië en Vlaanderen), Luxemburg, Duitsland en Nederland.

De afvoer van de Maas is zeer sterk seizoensafhankelijk. Zo werd er in de winter van 1993 liefst 3100m³/s gemeten en in de zomer van 1976 slechts 10m³/s. Reden is dat de rivier hoofdzakelijk gevoed wordt met regenwater, geen gletsjerwater ontvangt en ook nauwelijks gevoed wordt met grondwater uit ondergrondse waterlagen.

Dat betekent dat waterafhankelijke toepassingen en de belangrijke waterbeheerkwesties in de toekomst direct beïnvloed zullen worden door veranderingen in de neerslagpatronen als gevolg van de klimaatverandering.

De resultaten van de werkzaamheden in het kader van het Interreg-project IVB AMICE (Adaptation of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions) kunnen eveneens worden geraadpleegd op de website van de IMC (wetenschappelijke studies, investeringen, acties ter ontwikkeling van de Maascultuur, enz.).

De IMC heeft dit grote transnationale project praktisch gesteund door de vergaderingen van de **AMICE**-stuurgroep vijf jaar lang onderdak te bieden.

Klimaatverandering

Het valt moeilijk te ontkennen dat het klimaat op de aarde momenteel aan het veranderen is en dat dit deels het gevolg is van menselijk handelen. De waarschijnlijke gevolgen van deze klimaatverandering zijn en blijven een grote bron van zorg. Dat de tot nog toe uitgevoerde studies naar de klimaatverandering nog vele onzekerheden bevatten, doet hier niets aan af. Een groot deel van de studies (o.a. in het kader van het AMICE-project) geeft ons nu al een inkijkje in wat ons te wachten staat. Redenen genoeg om nu al in actie te komen. We moeten bij onszelf te rade gaan hoe we onze kennis over de reeds waargenomen tendensen kunnen uitbreiden en consolideren en hoe we ons kunnen aanpassen aan de verwachte fenomenen.

De klimaatveranderingen zullen de nodige gevolgen hebben voor belangrijke onderdelen van het waterbeheer, zoals:

- overstromingspreventie,
- laagwaterbeheer,
- veranderingen qua waterkwaliteit en –temperatuur,

- gebruiksvormen (met name scheepvaart, waterkracht, koelwater, drinkwater en landbouw).

Het is dus zaak dat wij ons nu reeds voorbereiden op de effecten van de klimaatverandering. De IMC is het aangewezen forum voor het aanpakken van deze problematiek op algeheel stroomgebiedniveau. Het is belangrijk om op te merken dat alle IMC – Verdragspartijen zonder uitzondering ruim oog hebben voor het vraagstuk van de “gevolgen van de klimaatverandering”. Alle scenario's geven min of meer dezelfde uitkomsten. Alle partijen zijn doordrongen van de noodzaak tot uitwisseling van informatie over de aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering en tot samenwerking op dit vlak. De eerste besprekingen hebben dan ook reeds een aanvang genomen. Er zijn nog geen concrete maatregelen uitgewerkt, maar iedereen is doordrongen van de noodzaak tot grensoverschrijdende samenwerking en informatie-uitwisseling.

Publicaties

Het *Samenvattend document over de uitvoering tot halverwege van de maatregelen-programma's door de verdragspartijen van de IMC in het ISGD van de Maas, het Rapport over de uitwisseling van informatie voorafgaand aan de opstelling van overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten in het internationaal stroomgebiedsdistrict Maas*, en het *Jaarverslag 2012* zijn gepubliceerd in 2013. Alle publicaties van de IMC sinds 1997 zijn beschikbaar op de IMC-website: www.meuse-maas.be.

